

19 MAYIS

BU SAYIDAKİ İMZALAR :

Sadık Uzun

A. Rıza Ergüven

Âdem Gürçağlayan

Celâl Çumralı

Ali Sarcan

H. Fehmi Süerdem

Tarık Deniz

Dr. Vakur Sağmen

M. İsa Karaca

Cemal Oğan

Bahri Ulaş

Basri Gocul

Fazıla Atabek

N. O. Yersel

Me

Cilt : 8

Ağustos 1948

Sayı : 94

Sayın Samsunlular

19 Mayıs Dergisi Samsuna olduğu kadar bütün Türkiye'nin irfan ve mefkûre hayatına feragatle çalışmak suretiyle sonsuz yardımlar sağlamaktadır.

Asil ve mübarek çalışmasına daha çok hız ve değer verebilmesi için manevî olduğu kadar da maddî alâkanıza ihtiyaç tabiidir, zaruridir. Bu ilginin tezahürü olarak :

- 1 — Dergimize abone olmanızı,
- 2 — Ticarethane ve sair ilânlarınızı dergimize göndermenizi dileyoruz.

Gelecek sayıda yayınlanacak yazılardan :

- 1 - Üstad Rifat Necdet Evrimer'in (MİRAS) Şiiri
- 2 - Faik Salim Özyurd (İçî Mavi dışı siyah) hikâyesi
- 3 - A. Rıza Ergüvenin (Celâl Çumralı ve şiiri) Tahlil ve tenkit.
- 4 - Celâl Çumralı (Hür insana dair incelemeler)
- 5 - M. İsa Karacan'ın güzel bir şiiri.

Düzeltilme

Celâl Çumralı'nın Geçit şiirindeki «Tılsımlı» kelimesi Tılsımlı olacaktır. Özür dileyerek düzeltiriz.

19 MAYIS

Samsun
Halkevi Dergisi

Cilt : 8

Ağustos 1948

Sayı : 94

Lozan Zaferi

Hürriyetin mânâsını onlara biz öğrettik, hürriyetimizi elimizden almağa kalktılar. Bilmiyorlar mı ki; bu memlekette kolsuz, bacaksız, aç ve kör yaşanabilir, asla! hürriyetsiz yaşanamaz.

Silâhımız yokmuş, topumuz yokmuş.. unutuyorlardı; Türk, kabza kavrayacak bileği, tetik düşürülecek parmağı, kılıç sallıyacak kolu da olmasa bir vatan için şaha kalkmasına kâfi gelecek millî bir duyguya sahiptir!. Ve unutuyorlardı ki; Plevne biziz!. Kaniye biziz!. Çanakkale biziz!.

Şeksen milyonluk bir Almanya Versay Muahadesini ancak yirmi sene sonra yırttı. Millî duyguları şaha kalkın bir avuç Türk Şerhi imzalamasından yirmi saat, yirmi gün, yirmi hafta, yirmi ay, yirmi sene sonra değil, yirmi dakika sonra yıkıldı. Ve Vatanımızın üstünde dolaşmağa başlayan leş kargalarına haykırdık!. kan damardan boşanmak için, kundağıdaki bebekler mermi diye nam-luya sürülmek için, kafalar gülle diye savrulmak için bekliyor!.

Bir defa daha, meydan muharebelerinde kanlarımız kanlarımıza karıştı!.

Bir defa daha, bütün dünya şehirlerine İnönü Tepelerinden hürriyet için selâm uçurduk!.

Bir defa daha, tek başımıza bu topraklar aşkına nelere yapabileceğini gösterdik!.

Bir defa daha, bayrağımız şan, zafer, ve şeref yolunda dalgalandı!.

İnönünde, Sakaryada zafer şarkıları söylemeğe başladılar... Hürriyet için, istiklâl için sıkılan yumruklarımızı boğazlarına dayadık! Ve haykırdık; bu vatanın bir cihan değen toprakları üzerinde zafer şarkıları söylemek hakkı Türk'e aittir!.

Biz her şeyin kötüsüne karşı mücadele için yaratılmış bir milletiz!. İşte Çanakkale, işte Dumlupınar, işte Otlukbeli ve işte Lozan!.

Lozan Bayrağın dalgasıdır,
Lozan, kanadı pul pul bir mütde kuşudur!.
Lozan, damarda dolaşan kandır,
Ciğere dolan nefes Lozandır!.
Lozan, daldaki yaprağın kıpırdasıdır.
Lozan, bir Mohaç, bir Dumlupınar, bir Çanakkaledir!.
Lozan, bir buğday başağı,
Lozan, bacadan tüten dumandır,
Lozan, bu Vatanıdır!.

İnönünde, Sakaryada, Dumlupınarda ve Lozanda tek başımıza mücadele ettik. Fakat içtimizde ve kalbimizde bitip tükenmeyen bir Vatan ve Allah sevgisi mevcuttu.. Bu iki ilâhi sevgi bütün dünya devletlerine karşı açtığımız muazzam mücadeleden zaferle çıkmamıza kâfi geldi!.

(sahifeyi çeviriniz)

Lozanın Ölmezliği

Lozan adıyla târihe geçen büyük anlaşma, Türkiyenin devletler topluluğuna doğuşunu haber veren değerli, beynelmilel bir vesikadır. Montrö anlaşmasının yıldönümüne bizi kavuşturan yurdumuzun barış ve emniyetinin temkinli, hür Türk siyasetinin temeli Lozan'da atıldı. Lozan, "tâbirin her iki manâsiyle de bir sistemdir. „ Yeni bir hukuk telâkkisi ve anlaşmalar sistemi. Lozan, yine kendi soyundan yetişen bir dehânın ışıklandığı yoldan yürüyerek tarih boyunca medeniyetlere kaynaklık eden Türk Milletinin aynı zaman da insanlık hayatına açtığı yeni bir devri gösterir. Bu suretle de «Bir yeni hayat ve düşünce disiplinine» dayanan bir idare sistemi doğmuş, örnek olabilecek hukuk ve nizam tasavvuru yaratılmış oluyor. Harp-sonu anlaşmalarının hiç biri Lozan derecesinde değildir. Halbuki Lozan yirmibeş yıldır kuvvetinden hiç bir şey kaybetmemiştir. Son yıllara kadar dünya ahval ve siyasetinin herç-ümere içerisindeki perişanlığı gözönüne getirilirse Lozan'ın değeri kendiliğinden meydana çıkar.

Lozan, türlü-türlü hezeyanlarla yüklü muazzam bir dâvayı tasfiye etti. O yalnız «1914 denberi Şarkın sükûnunu bozan harbi değil » asırlardanberi tükenmez mücadele mevzularını temizlemiştir.

Lozanı, mümtaz kılan esas ve mükemmel vasıf, bünyesindeki ideâl anlaşmanın tilsimini noksansız taşımasıdır. Anlaşma, eşitlik, Adalet ve güvenlik gibi esas unsurları tahakkuka kavuşturmuştur. Türk murahhas heyetinin ilk olarak giriştiği çetin mücadele Eşitlik'tir. Yani, Türkiye'nin diğer devletler yanında hak eşitliğine malik bulunmasıdır. Yine Lozan iki asırdan fazla bir zamandanberi ilk defa eşit şartlar altında imzalanmış bir anlaşmadır.

Adalet ışıktır, hayatı aydınlatır. Devletlerarası adalet, her milletin yüz akıdır. Bundan böyle hürriyet ve hakimiyeti tahdid eden Kapitilasyonlar gibi müesseseleri yıkması Adalet icabıydı. Yine Montrö, Hatay anlaşmaları tahammülü imkânsız hâle gelen fedakârlıkların telâfisidir.

Böylece Lozan, birinci büyük harpten sonra ahlâki ve hukuki esaslara dayanan ilk anlaşma şerefini taşıyor. Onun ebedî oluşu biraz da bundandır. ve biz Adalet ve medeniyete hizmet bakımından Lozanın değişmez ruhuna ebediyyen bağlılık göstereceğiz.

“Bugün Türkiye hür ve bağımsız ise, bugün Türkiye Avrupa Devletleri arasında kazanılmış bir mevkie sahipse, bugün Türkiyeden medenî ve cesur memleket diye söz ediliyorsa bunun temel kaynağı Lozan'dadır „ Şimdi burada İnönü ve Lozan kahramanına, milletimizin fedakâr koruyucusu Türk mukadderatının eşsiz siması Ebedî Şef Atatürk'e bir defa daha bağlılıklarımızı bildiririz.

A. R. Ergüyen

Bayrak dalgalanmak için rüzgâr, millet hür yaşamak için istiklâl bekliyordu..
Bayrağa rüzgâr, millete hürriyet ve istiklâl getiren bir günün yıldönümünde buluyoruz.. Gününüz şen olsun' kutlu olsun milletim!

Sadık UZUNER

3 Haziran 1948

Karanlıkta kaldı güzel Amasya,
Sönmeden burcunda gün ışıkları.
Burada tarihtir her yalçın kaya,
Yurdumda birinci elma diyarı.

Eğildi bulutlar dağlar üstüne,
Güneşe boy atan bağlar üstüne,
Yavrusuna ninni söylerken anne,
Bir yağmur boşandı tufan ayarı.

Soğuk su deresi taşıtı, köpürdü,
Kurulan bentleri yıktı götürdü.
Dediler; İsrail suru üfürdü,
Ahedip inlerken bahar rüzgârı.

Cami kubbesini andıran taşlar,
Damlara düşerken öttü baykuşlar.
Neler neler gördü ağrısız başlar,
Sağında Lokmanı solda Kırkları. [*]

Lâmbalar yanıyor, evler seferde,
Halk feryat ediyor bu gemilerde,
Eline geçiren bir tahta perde,
Atlıyor önünde açılan yarı.

Irmağa döküldü genç nişanlılar,
Güneş yüzlü kızlar, delikanlılar.
“Kurtarın!.. diyordu yüzlük ihtiyar,
“Ömür istemem ben dünyadan ayrı..”

Nasıl gitti canlar Karadenize,
Karanlık gecede hep yüze yüze?
Anlat Yeşilirmak bu hali bize.
Çağırın oldu mu duvaklı yâri?

Evsiz barksız kaldı vatandaş kırdı,
Oturdu bir müddet beyaz çadırdı.
Bu seylâp türküsü olsun hatırdı,
Amasya acı gün görmesin gayrı.

Âdem Gürçığlayan

[*] Seylâp bölgesinin sağında Lokman, solunda Kırklar dağı vardır.

G E Ç İ T

Yazan
Celâl Çumralı

Kül olan ufukları odama serpti rüzgâr
Birden bire uyandı ruhumda başka bahar..
Sıyıldım pençesinde kıvrandığım şehirden,
Taşısam da kafamda baldan tatlı zehirden,
Kendi kendini boğdu bin boğumlu gürültü,
Şimdi karanlıklarım kurşundan ağır örtü.
Baharımdan bir ağaç ömrümce bana yeter,
Zümrütten dallarında yakuttan kuşlar öter,
Anlattığı masalın adı altın yalnızlık..
Karanlıkta sezilir en muhteşem aydınlık!
Tabiatla bulunmaz bir eşi bu ışığın,
Tabiatla ne varsa sonunda sarı yığın,
Ötükçe çiçek açar belirmeden bir isim,
Işıklar çok eskiden yaşanılmış ilk mevsim;
Her şey bizim mahalle, sokak, meydan, bir şehir
Coşan ne varsa biziz.. yağmur, sel, deniz, nehir.
Bu ikinci yaşama gerçekten ilk yaşayış,
Yaşamak bir bakıma hatıraları anış.
Bu iklim benim için basit fakat şahane
Adı **Tarsus..** tarihi gibi şimdi efsane.
Peri masallarından daha özlü büyüü..
Yıllar geçmiş te hâlâ solmamış yeşil süsü.
Hâlâ rüya görmede sevdalı **Gözlükule.**
Hâlâ aşk denizine uzanmış yeşil şule,
Hülyasını bozmadan oynayırdı çocuklar,
Açılırdı engine süzülen uçurtmalar,
Yer yer silgeç atlama, yer yer köşe kapmaca,
Kimi kuzu mu kuzu kimiside atmaca,
Ağzından dolma bir top dururdu tepesinde
Toplanırdık iftara az kala çevresinde.
Tılsımlı bir köşeydi bizim için **Donuktaş..**
Sıvıyorduk gizlice bazan beş on arkadaş
Saray mı, iskele mi, mezar mıydı burası?
Belki de insanoğlu ile Tanrı arasıl..
Sinerdi ruha bu kör kuyulu masal loş loş
Ardımıza bakmadan kaçardık yarı sarhoş

Bir çırpıda soluğu alırdık **sütölende..**
Seslerle ışıkların oynadığı o yerde
Rengârenk boncuklarla kurulmuş saraycıklar,
Sudan bin bir perinin avcunda oyuncaklar,
Nurdan duvaklarıyla birer gelin alayı,
Hep beraber çekerdik en hovarda halayı.
Ulu Cami yanında saat kulesi çan çann,
Yüz yıllarca bir güce yenilmeyen kahraman
Bol bol sunardı oyun meyvasından bizlere;
Bir leğen sudan meğer yol varmış denizlere..
Kâğıttan kayıklarla gezerdik sahillerde.
Bizden Ali Babaya miras uçan seccadel
Öğle uykusu şeker kamışından tatlıydı
Sıcacık rüyaları gümüşten kanatlıydı
Limon çiçeği gibi kokardı uyanışlar
Sonra **Berdan** nehrinde cümbüşlü yıkanışlar
İlk duyulan musiki maviliği sonsuzun..
Bu hür masalın ömrü ne yazık sürmez uzun;
Ashabi kefi miş gibi uyanır uykusundan
Böyle efsane sözler duyulur kuyusundan:
Anlar ki bulunduğu yer eski Tarsus değil
Değişmiş Dünya artık.. iç dış kıyafet sefil
Altın çağın devesi, köpeği taş olmuştur;
Bu uyanıştan sonra çetin savaş olmuştur.
Tatlı acı şiirin ilk ülkesi Tarsustan
İçim nemli ayrıldım yaz kış yeşil Torostan:
Lise devrinin şehri kâbuslu, donuk rüya
Çözülmeyen sırların büyüü yurdu **Konya**
Musiki, şiir, raksten yaratılmış bir mânâ
Ummanıdır, dediler, son bilmiyen **Mevlânâ!**
Girdim **Yeşil Türbeye** büyük aşkın sesini
Dinlemek için neyden ayrılık nefesini.
Ne gezer.. uyur buldum sesleri derin derin
Yalnız ruhla öpüşen her şey yeşil ve serin!
Alâettin tepesi geceleri yurdumdu,
Bu tepeden içtiğim şiir çaşka yudumdu;
(Devamı Sa. 5 de)

Dış güzeldi Tarsusta, burada güzeldi iç,
Ta derinde bir Âlem.. görünüşte her şey hiç!
Ve tutuldum gizlice ilk aşkın hummasına
Bir isim belirmeden gözlerin sema, sına!
Her tatil mevsiminde **Akşehir'e** yolculuk
Sultan dağları hâlâ içimde yeşil oluk
Yeşil su, yeşil duyu, yem yeşil düşüncedir!
İlk aşkın hür ülkesi bambaşka bir gecedir..
Âşıkları basardı **Çobankaya** koynuna,
Nasreddin Hoca bile gülmüştür bu oyuna!
"Yolculuk var yolculuk!.. besbelli şarkı gibi,
Başlayan hayat yine sönecek şarkı gibil
Akşehir, Emirdağ'ı Eski Şehir, Ankara
Fakülte devresinden sonra uzun bir ara..
Film kopmuş sayılamaz bu arada ansızın,
Geçemem asla dostlar **Büyü'mü** anmaksızın
Bu küçücük kitapta doğuştan dertli şair
Dile gelmiş talihe, ümide, aşka dair!
Çok sevmek gerçekleri.. üstüne çıkmak için,
Karanlıkta bir lahza parlayıp çakmak için.
Ve işte gerçeklerin üstünden uçmaktayım
Yaratmak için dostlar ben "**ben**..den kaç-
maktayım!
Uzaklaştıkça güzel görünüyor iç varlık
Sezilmiyor yorgunluk, ayıklık, ihtiyarlık..
Dolu değilim gerçi öylesine bomboşum,
İnandığım tek gerçek ben **insanla** sarhoşum!
Gül olan ufukları Göğüme serpti rüzgâr
Ruhumda dalgalandı gelecek hür sabahlar..
Bin boğumlu inilti kendisini boğacak
Dünyamız sevgimizle yeni baştan doğacak!

KARA DENİZE

Neden böyle coşkunsun bu akşam Kara deniz?
Bak martıların sana şarkılar besteliyor..
Biz halâ bir nâmenin ta candan esiriyiz,
Uzaktan mehtap bile «coşma denizim» diyor.

Coş denizim coş, coşmak hakkıdır kanıkların
Elbette bu gecenin sabahı olacaktır
Sevgiye yanaşmıyan o bağı yanıkların,
Elbette ruhuna bir sevgili dolacaktır.

Ali SARCAN

VATAN MARŞI

Türk Gençliğine ithaf

Yeryüzünde eşin yoktur ey Vatan!
Kahramanlar diyârisin Kahraman
ATATÜRK'ün izindeyiz her zaman
İçimizde coşup taşan aynı kan!..

Şanlı Vatan, sen her şeyden üstünsün,
Gönüllerde sarsılmaz bir bütünsün!..

Gaziantep, İnönü'ne eş mi var ?
Çanakkale, Dumlupınar nerde var ?
Sende ancak böyle binbir belde var,
Varlığındır en şerefli yadigar!..

Şanlı Vatan, sen her şeyden üstünsün!
Gönüllerde sarsılmaz bir bütünsün

Sevgili Yurt, dünyalara bedelsin
Benzerin yok, her güzelden güzelsin!
Kalbimizde, sen biricik emelsin,
Millî birlik ülkümüze temelsin!..

Şanlı Vatan, sen her şeyden üstünsün,
Gönüllerde sarsılmaz bir bütünsün!..

Şehitlerle yüğrulmuştur bu toprak.
Fedâiler yuvasıdır bu bucak!
Hür bağrında başım diktir, alnım ak,
Üstünde hep dalgalansın al Bayrak!..

Şanlı Vatan, sen her şeyden üstünsün,
Gönüllerde sarsılmaz bir bütünsün!..

Hasan Fehmi SÜERDEM

Kız Sanat Enstitüsü Sergisini gezerken

Ellerine kollarına sağlık
Genç kız dediğin böyle olur
Duygu ince, düşünce ince, iş ince
Güle güle kullansınlar
Cümlesi aydın günlerle nişanlı
Hele bak kör şeytan aklıma ne getirdi
Şöyle ufak tertip bir evim olsa
Donatsam içini
Ve gönül kuşum
Ötse ötsö ömür boyunca
Sevişsek doyunca

Tarık DENİZ

Müziğin Sosyal Hayattaki Değeri

Dr. Vakur SAĞMEN

Hayat bazı belirtilerle kendini gösterir; bunlardan birisi de müziktir. Bir mâna ifade edebilen her türlü ses topluluklarına müzik diyebiliriz. Bir çığlık, bir feryat; rüzgârın uğultusu, çamların fısıltısı; bir kahkaha, suların şırıltısı; yağmurun yağışı, karın pırtırtısı; bülbülün ötüşü, kanaryanın şakrayışı; kedinin miyavlaması, köpeğin havlaması; karganın bağırışı, çocuğun ağlayışı, hatta bazen derin bir sükût icabında binbir mâna ifade edebilen müzik nağmelerinden başka nedir ki?

Bir sazla bir müzik eserinin çalınması sırasında, çalanın artistik kabiliyet ve görüşüne, eserin iyi bestelenmiş olup olmamasına göre biz, hayatın bir çok değişikliklerini sanki, görüyormuşuz, elimizle tutuyormuşuz gibi, kulağımızla hissediyor ve anlıyoruz. En basiti bir iki benzer heceden ibaret olan bir nağme mahlûk inkişaf ettikçe muğlak ve işlenmiş bir şekil alıyor ve insanda en mütakâmil şeklini gösterdiği gibi aynı zamanda da bir takım hece ve kelimelerle birlikte konuşma dediğimiz vaziyeti meydana getiriyor. Konuşmadaki seslerin şekline göre de şive dediğimiz bir ahenk vücut buluyor. Her milletin müziğinde de şu halde, şivenin ahenginin yer alması kadar tabî bir şey olamaz. Millî müzik demek, kendi dilinin ve şivesinin mahsulü olan, kendi bünyesine en uygun gelen bir müzik; bir kelime ile bir milletin varlığının timsali demektir. Millî müziğe önem vermediği hiç bir zaman ihmal etmemek lazımdır.

Bir zamanlar tek ve uzun seslerle söylenen şarkılar, medeniyet ilerledikçe ve polifoni yani bir bir çok sesleri bir arada ve aynı zamanda teganni etmek merakı uyandıkça, bir çok sesli müzik eserleri yazılmağa başlanmış ve onunla da iktifa edilmeyerek, ta-

mamen tabiatın örnek alınmak suretiyle hatta birbirini tutmayan seslerin de iştirakile hayatın bazı safhaları olduğu gibi belirtmek istenmiştir. Bu suretle modern müzik dediğimiz bir şekil meydana gelmiştir. Şarkılar ise tabiatın güzellik ve çirkinliklerini olduğu gibi göstermekte bir sanat zevki bulmamışlar bilâkis güzel ve lâtif taraflarını, meselâ koruluklar arasından akan bir suyun şırıltısını veya bir bülbülün ötüşünü veyahut bir kuzunun melemesini örnek olarak almışlar, işlemişler ve onların üzerinde çalışmışlardır. Zaten Şark ve Garp Müziğinin en belli başlı ayrılıklarından biri de bu değil midir? Birinde harp, fırtına, sağınak, panayır tasvirleri diğlerinde ise bir su şırıltısı, bir kuzu melemesi, bir hicirlik duyuyor ve hissediyoruz, Emin olabilirsiniz ki ikincisini yaratmak birincisinininkinden daha zordur.

Bu gün çalışıp, dinlenip, söylediğimiz ve en son mertebesini bulduğu on sekizinci asırdan bu yana daima ihmale ve istihfafa uğramış ve ehliyetli ellere bırakılmış olan müziğimiz, bütün dünyaya meydan okumuş kudretli ve şanlı bir devletin haşmetinden doğmuş bir müziktir. Onu hakir göremeyiz. Zira, hem bize gülerler, cehaletimize verirler, hem de ayıplarlar. O, asırlar boyunca hür yaşamış, yiğit, kahraman, ulu ve şanlı ecdadımızın yadigar bıraktığı bir ziynettir. Vaktiyle Avrupa devletlerinde bando bile yokken bizim Mehter takımlarımız ordu ile beraber seferlere iştirak eder, istirahat zamanlarında efradı eğlendirir, cenk ve muharebe sırasında da en ön safta yiğitleri teşvik ve teşci için daima hazır bulunurdu. Hatta kıymetli Avusturyalı bestekâr Mozart, Türk Marşı diye tanılan eserini bu Mehter takımlarımızın tesiri altında bestelemiştir. Kendi müziğini küçümsemek kadar büyük bedbaht-

lık olamaz. Benliğimizi kaybetmiyelim. Çocuklarımıza bu ruhu aşılayalım. Okul şarkılarımızı millî müziğimizin arasından seçelim ve o ruhta bestelenmiş marşları öğretilim.

Bir ana dünyaya getirdiği yavrusunu kendi varlığından kopan ninniler söyliyerek uyutur. Çocuk kendi dilinin ahenk, tavır ve şivesini o ninnilerden kapar. Biraz büyüünce okul çağında, okul şarkıları öğrenir. Delikanlılığında aşk türküleri çağırır. Dügünlerde millî oyunlar oynar, şarkılar söyler. Askere gidince millî marşlar öğrenir. Borazan seslerini beller. Yat, kalk, toplan, hücum borularını çalar. Camide hafızın güzel sesine hayran kalır. Görülüyor ki hayatın her safhasında müzikle çok sıkı münasebetteyiz. Böyle olduğu halde en ihmale uğrayan tarafımız da yine müzik bilgi ve kültürümüzdür. Bunun sebeplerini araştırmak lazımdır. Sosyal ve gündelik hayatımızda bu kadar değer ve önemi olan bir şeyin neden eksik kalmış olduğunu bilmek icap etmez mi?

Bana kalırsa kabahat yine keadimizdedir. Tanzimat devrile bir alafrangacılık hareketi başlamıştır. Alafranga kelimesi İtalyanca (Alla France) den gelir. Yani Fransızvari demektir. Keza alaturkanın da İtalyanca (Alla Turca) kelimesinden geldiği gibi bu da Türkvarî mânasına gelir. O zamanki ilk ve dostane sıkı münasebetlerimiz Fransa ile olduğundan, Garptan gelen yenilikler alafranga kelimesiyle vasıflandırılmaktaydı. İşte bu alafrangacılık ceryanından müziğimiz de kendini kurtaramamıştır. Esasen bizde müzik tahsili daima gizli yapılmak zorunda karşısında çok müşkilata uğramıştır. Zira çalgıcı olmağı bir şerefsizlik addeden o zamanın adamları yalnız tekkelerde ve ibadet sırasında müzik yapılmasına ve ilâhilerin okunmasına müsaa-dekâr olurlarmış. Bu yüzden, tekkeler asırlar boyunca bizim müziğin öğretilmesinde ve terakkisinde birer konservatuar yerine kaim olmuşlardır. En meşhur bestekârlarımız, İtrilerimiz, Dede'lerimiz, Sadullah Ağalarımız hep bu tekkelerden yetişmişlerdir. Bilhassa Mevlevîler raks san'atını da ilâhileştirerek müziğin cazibesini ve ehemmiyetini daha fazla tebarüz ettirebilmişlerdir. Toplu bir halde müzik yapılması tekkelerde ilâhilerin okunması suretile başlamıştır. Bu arada en

büyük dinî müzik örnekleri de meydana gelmiştir. Kurban Bayramında okunan meşhur Tekbir, İtri'nin ölmez bir yadigarıdır. Öyle heybetli bir müzik ki, İslâmiyetin bütün kudsiyetini ve Cenabı-Hakkın, büyüklerin büyüğü olduğunu ne güzel ifade edebiliyor.

Sırası gelmişken bir fıkra nakledivereyim Sultan Hamid devrinde memleketten kaçmış Jöntürkler, galiba Pariste bir yerde toplanmışlar. Bir kaç Fransız arkadaşları da varmış. Birlikte yemek yemişler. Derken, heyecanlı bir sohbet sırasında Fransızlar ayağa kalkarak hep bir ağızdan millî marşları olan Marseyyezi "La Marseillaise", i söylemeğe başlamışlar. Daha bitirmeden bizimkiler birbirlerine bakmışlar. Sıra, biraz sonra kendilerine de gelecek. O zaman revaçta ve bir ecnebînin kaleminden çıkmış olan Sultan Hamid Marşından başka bildikleri bir Marş yok. Bilhassa böyle millî bir marş. Ne yap-sınlar? içlerinden birisi derhal arkadaşlarının kulağına fısıldamış. "Sakin bozmayın! Tekbir getireceğiz.", demiş. O sırada Fransız'lar da marşlarının okunmasını bitirmişler. Derhal hep birden Tekbir getirmeğe başlamışlar. Ötekiler hayretler içinde.. Ağızları bir karış açık kalmış. « Biz sizin bu kadar kuvvetli bir millî marşınız olduğunu bilmiyorduk » demişler.

Sosyal haytta her an müzikle münasebetteyiz. Merasimlerde, düğünlerde, harplerde ibadette, aşta, eğlencede, ölümelerde, velhasıl her yerde müzikle karşılaşırız. Neş'e ve kederlerimizi yalnız ve ancak müzikle belirtbiliyoruz. Nasıl ki bir çocuk kendi diliyle ağlarsa, nasıl ki bir ana kendi diliyle ninni söylerse, nasıl ki hepimiz kendi dilimizle konuşursak, hayatın değişik safhalarında kendi müziğimizle içimizi dökmek ihtiyacını hissederiz. Hiç bir zaman ne yabancı bir dille konuşmaktan zevk duyar ne de yabancı bir şarkı söylemekten fazla bir neş'e buluruz. Diğer milletlerin musikisine, diline ve edebiyatına hürmet eder, saygı hatta bazen takdir gösteririz; örnek alırız. Ancak ne de olsa o bize yabancıdır. Bizim malımız değildir ve bizi tatmin etmez. Millî Müziğimize önem verelim, Sosyal hayatımızdaki değerini lâyık olduğu bir mertebeye ulaştır-ralım

Alanos Köyü

M. İsa KARACA

Bir köy gezisi yapmak arzusundayım. Fakat bu kadar yol da yalnız yürünmez ki.. Çok rica ederim.. Bu zevkli geziye siz de refakat ediniz.. Ohhh! demek kabul ediyorsunuz? doğrusu çok memnun oldum..

Alanos Köyüne gideceğiz.. Fakat zamanımız dar, gideceğimiz köy ise kaç saatlik olduğunu bilmiyoruz. Yolumuzun sağında deniz, solunda ise dağlar... Dağların sırtına yaslanan küme küme köyler, çayırklar, ormanlar bulunuyor. Manzara, eşsiz güzellikte bir dekor yaratıyor.. Çayırklarda ve dağ yamaçlarında sürüler otluyor.. Çoban; ihtiyar bir ağacın gölgesine uzanmış, yanık yanık kaval çalıyor. Hayvanlar bu nağme ile sessiz sessiz avâre otuyorlar. Bu reel tabloyu hayran hayran seyrederek yolumuza devam ediyoruz. Yol tozlu.. motörlü Taşıtlar, arkalarında bir toz bulutu bırakarak gözden uzaklaşıyorlar. Havalanın toz bulutu, terlemiş yüzümüze, saçlarımıza yapışıyor. Burnumuz, hava almakta zorluk çekiyor. Burun ve ağzımızı mendil ile kapıyarak, bu mütecavüz tozlardan sıhhatimizi korumaya çalışarak yürüyoruz. Yolda, atlı bir köylüye rastlayarak, gideceğimiz köyü soruyoruz. Köylü, iki üç saat ileride olduğunu söylüyor. Yolumuza devam ediyoruz. Yol kenarında bir pınara vasil oluyoruz. Bu pınar: Alanos Köyünün son merhalesidir. Hava çok sıcak.. Elimizde mendil, mütemadiyen yüzümüzden akan terleri siliyoruz.. Vücudumuz ter içeri-

sinde.. Caketimiz umuzumuzda.. Pınarda yüzümüzü yıkayıp biraz dinlendikten sonra yolumuza devam ediyoruz. Köyü; çoban çocuklarına soruyoruz.. Ne tesadüf! onlar da, Alanos diyarının evlâtları imiş.. Yolu tarif ediyorlar. Ne yazık ki, muntazam bir yol yok. Ekilmemiş tarla içinden yürüyoruz. Tarlayı geçtikten sonra çapraşık bir yoldan çıkıyoruz. Yolumun sol tarafı dere sağ tarafı ise tütün tarlasıdır.. Ormanda, isimlerini hatırlıyamadığımız kuşlar ötüşerek, ağaçlarda rakediyorlar. Saat beş buçuk sularında.. Yürüyoruz.. Ağaçlar arasından, tozlu ve dolaşık patika denebilecek kadar intizamsız, bakımsız dar bir yoldan geçiyoruz. İşte. Ağaçlar arasından Alanos göründü.. Bir meydanlığa çıkıyoruz. Şimdi köy, tamamen gözlerimizin önünde.. Bir ve iki katlı kârgir, ahşap binalar.. Modern Alanos Köyü..

Tunç yüzlü, demir bilekli, nasır elli Türk evlâtları, yiğit reçber köylüler; gelip geçerken bizi selâmlıyorlar: « Selâmunaleyküm! »

Biz de, aynı samimiyetle mukabele ediyoruz: « Aleykümselâm. »

Köye Giriyoruz..

Beli peştamballı, eli kınalı Alanos köy kadınları Pınarda, toprak kokan testilerine su dolduruyorlar. Bizi görür görmez, arkalarını çevirip, yüzlerini Beyaz pullu yaşmaklarıyla kapatıp, göz ucuyla bakıyorlar..

Küçük bir çocuğa, Muhtarın evini soruyoruz.. Çocuk evi tarif ediyor.

Köyün her vatandaşı bizi hürmetle karşılıyor.. Selâmlıyor. « Hoş geldiniz » diyor. Türk köylüsünün böyle özel hasletleri karşısında kıvanç ve şeref duyuyoruz. Yolda oynayan mini mini Alanos çocuklarını severek yürüyoruz. Muhtarın evi, çok yukarıda. Yokuşu çıkıyoruz. Sağ tarufta, ahşap bir evin önünde duruyoruz. Ev iki kat olup altı ahır, üstü aile yuvasıdır. Köylü vatandaşlara selâm vererek, bir kapıdan giriyoruz. Bir kaç basamaklı merdivenden çıktıktan sonra, karşımıza; tütün dizen köylü kardeşler çıkıyor.. Bir geniş odada oturmuşlar.. Otuz otuz beş yaşlarında, tunç yüzlü, orta boyda bir vatandaş, tütün dizili ipleri harana götürmek için sepete istif ediyor. İşte bu, Alanos Köyünün genç ve çalışkan Muhtarı Ahmet Coşkun'er'dir (!). Bizim geldiğimizi görünce şaşırıp, taaccüp ediyor. Kendimizi tanıtip, meramımızı anlatınca memnun oluyor.. hürmet göstererek evine götürüyor.. Misafir odasında ağırlıyor.. Makata oturuyoruz.. Biraz işi olduğundan, özür diliyerek yanımızdan ayrılıyor. Yalnız kalınca odanın düzenini gözden geçiriyoruz.. Pencereden köyü seyrederiz.. Bizim geldiğimizi gören veyahut işiten köylü kardeşler; « Hoş geldiniz » demeye geliyorlar. Biraz sonra, Muhtarın geldiğini görüyoruz. Biraz hoşbeşten sonra, yoldan geldiğimiz için, belki yemeğe ihtiyacımız var zannıyla hazırlanmış yemeklerden bir tepsi alarak, kendi eli ile getirip önümüze koyuyor. « Kussonra bakmayın beim.. Geleceğimizi bilmediğimiz için hazırlıksız idük.. Allah ne verdüyse beraber yiyeceğüz.. yooo! sıhlamah yoh.. Hepimiz, Din gardaşız.. buyrun! »

Biz teşekkür ediyoruz. Fakat Muhtar Ahmet: « Yoooh.. Siz bizim misafirimizsiniz.. Olmaz.. olmaz.. Vallah,

VAR MIDIR?

Yarapl. her kapının ipini çeken,
Taşa baş vuran.. Günahkâr var mıdır?
Ağlayıp göz yaşsız.. İçini çeken
Cami içinde namazsız var mıdır?
Var mıdır başka derdi baştan aşmış
Ben gibi bir aşık-garip var mıdır?
Var mıdır pişmiş aşılar su katmış
Benim gibi abtal insan var mıdır?
Var mıdır parmaksız bal yutan dudak?
Odsuz duman tütün ocak var mıdır?
Var mıdır bileği kesmeyen nacak?
Açmayan gönüle kucak var mıdır?

Cemal OGAN

boğazımızdan bir lohmacı dahi gitmez » Biz de: « Peki Öyleyse » diyerek karşılıklı oturup, bir kardeş gibi yemek yiyoruz.

Vakit ilerlemiş. bu güzel yurt köşesi artık koyu bir karanlığa bürünmüştür. Bütün köy halkı, istirahatata çekilmiştir. Artık hummalı çalışmalar sona ermiş, etrafa bir hüznün çökmüştür.

Gök lekesez ve berrak..

Vakit ilerledikçe, ortalığı bir sessizlik kaplıyor..

Ah Yarabbim.. ne sessizlik!.. ne sessizlik! şehrin debdebelerinden uzak, kalbimizin çarpışını, ruhumuzun sesini işiterek yaşamak ne saadet!..

Susunuz!.. Alanos uyuyor.. Yalnız, yalnız uzaktan kökek havlamaları ve gecenin sükûtunu ihlâl eden, ineklerin çınrak sesleri ve gece böceklerinin ötüşlerini dinliyoruz.

Bu yurt köşesini seyre dalıyoruz. Uykuyu dahi hissetmiyoruz. Saat üç sularına doğru hava bozuyor. Gök gürlemeleri, şimşek çakmaları gibi yağmura delil şeyler vuku buluyor. Bu şimşeklerin çakması epöy devam ediyor. Dört ve dört buçuk sularına doğru şiddetli bir yağmur yağmaya

başlıyor. Fakat bu yağış çok sürmüyor. Artık köy uyanıyor. Onun uyanışını seyrederiz.

Horoşlar ard-arda ötüyor. Sanki ses yarışına çıkmışlar. Kazlar haykırıyor, inekler böğürüyor, camışlar geviş getiriyor. İşte burada, pencereimizin karşısında bir yazlık ahır. İçinde ayrı ayrı ırktan bir çok ehli hayvanlar var. Camışla siyah inek, sabah idmanı yapıyorlar. Boynuz boynuz vermiş boğuşuyorlar. Saat beş buçuğu geçmekte Gök gürlemeleri tekrar başlıyor. Sıklaşıyor. Hafif bulutlar çekiliyor. Onun yerini kül rengi yağmur yüklü bulutlar kaplıyor. Ve etrafı bir sis tabakası istilâ ediyor. Biraz evvel görünen dağ ve tepeler, şimdi sislerle örtülmüş, görünmez bir hale girmiştir. Şiddetli bir yağmur başlıyor. Biraz sonra sağnak haline intikal ediyor. Bütün hayvanlar saçak altlarına çekiliyorlar.

Biz bu manzarayı pencereden seyrederiz. Bir Alanos Anası, elinde bir bakraç ile kapıda görünüyor. Bakracı oluğa koyarak yağmur suyu dolduruyor. Bu yağmur anında, köylü vatandaşların, gayretli çalışmalarını heyecanla seyrederiz. Ah bu yağmur. Bütün plânlılarımızı ve gezmek ümidimizi çürüttü. Çok şükür Allah! Saat ona doğru yağmur duruyor, Güneş açıyor. Muhtarla, köyün öğreticisine gidiyoruz. Okul çok uzakta değil. Nah burada. Yol, beş dakika bile sürmüyor. Okula geliyoruz. Öğretici Bay Ali Üstün'de, okulda ikâmet etmektedir. Kendisi ile; pijamalı olduğu halde, tavuklara yem verirken karşılaşıyoruz. Muhtar, köye gelişimizin sebebini ona açıklıyor. Ve işi olduğundan bahisle yanımızdan ayrılıyor. İçeriye giriyoruz. Yer gösteriyor. O kadar dalgın ki, zihnimiz karmakarışık bir vakiyettir. Tanışmaya fırsat bulamıyoruz.

Okulun ismi: " Alanos Köyü İlkokulu ", olup, eldeki vesikalara istinaden 1925 senesinde, köy halkının el birliği ile tesis edilmiştir. Okul bir çok öğrenci ve öğretici değiştirdikten sonra 1941 senesinde B. Ali Üstün, öğretici olarak köye gelerek görevine başlamıştır. Bu tarihten beri Alanos'ta bulunmaktadır. B. Ali Üstün, Sivas Öğretici Okulunun (A) kursundan mezundur. Orta yaşta olup, iki çocuk babasıdır. Kendisini Alanos Köyüne verdikleri zaman, üç sınıflı olan okul; beş sınıfa yükselmiştir. B. Ali Üstün, köy hakkında bildiklerini anlatıyor, biz dinliyoruz.

Alanos Köyünün tarihi çok eskiymiş. İlk kuruluşunda sekiz hane kadar olan köy, uzun senelerden sonra yetmiş dört hane ve beş yetmişden fazla vatandaş barındıracak bir hale gelmiştir. Köyde tarihi eser, araştırıldığı halde ele müsbet bir şey geçirilememiştir.

Konuşmamız genişleyip devam ettikçe vaktin ilerlediğini görüyoruz. Saat on birdir. Yola, on ikide çıkmamız lazım ki, şehre erken varabilelim. Fikrimizi B. Ali Üstün'e açıyoruz. O, yola çıkmadan evvel yemek yememizi münasip görerek, eşine; yiyecek hazırlamasını söylüyor. Eşi yiyecek hazırlarken biz konuşuyoruz. Biraz sonra bir tepsi içinde yiyecek getirerek önümüze koyuyor. Biz çok mahcup oluyor, teşekkür ediyoruz. Biraz yedikten sonra kalkıyoruz. B. Ali Üstün ile kapıda tokalaşarak ayrılıyor. Çamurlu yollardan geçip, Alanosu geride bırakıyor.

Yolda; zihnimizi kurcalayan iki noktanın kalbimizi sızlattığını hissediyoruz. Maalesef, böyle güzel ve nüfusu oldukça fazla olan bir köyün, " Misafirhane ", si ile " Kütüphane ", si yoktu! bu mühim eksikleri, hiç şüphesiz köylü vatandaşla da hissetmektedir.

Tahlil ve Tenkit : 1

İBRAHİM MİNNETOĞLU ve ŞİİRİ

Abdullah Rıza ERGÜVEN

Geçenlerde Edebiyat Fakültesinin bahçesinde eski bir dostum elime bir dergi tutuşturdu: **YURD-ÜNÜVERSİTELİLER** dergisi. Alâka ile sayfalarını çevirmeye, okumaya başladım. Dergi hakkında hiç bir fikir beyan etmiyeceğimi. Yalnız dokuzuncu sayfada - **NECDET EVLİYAGİL'in BİR YAZISI HAKKINDA** - isimli M. SUNULLAH ARISOY'un bir tenkit yazısı vardı. Yazı; bizim Yedigün Şairleri Antolojisi'ndeki İbrahim Minnetoğlu üzerine idi. Bu biraz hoşuma gitmedi değil, şimdiye kadar muhtelif gazete ve dergilerde, hakkımda gerek alay yollu ve gerekse ciddiyetle olsun söylenen ve yazılanlara ne cevap verdim ve ne de bizi batırmak isteyenlere de bunun lüzumunu duydum.

Şüphesiz İbrahim Minnetoğlu, duygularındaki safiyet mısralarındaki erkek ses ve içindeki kuvvetli tahassüsleriyle beğendiğim şairler arasında yer alır. Ancak gıyaben tanıyabildiğim sayın Necdet Evliyagil le M. Sunullah arasındaki çatışma nerden ileri geliyor?

Yine kendilerini, yazıları ile tanıyabildiğim M. Sunullah Arisoy'un, Necdet Evliyagil'in (Gerek mânâ, ifade; gerek alliterasyon ve senbol bakımından harikulâde) olduğunu haber verdiği İbrahim Minnetoğlu'nun, vaktiyle (Aile) dergisinde yayınlanan (Eski

Konak-Yeni Ev) şiiri üzerinde titizlik gösteriyor. İçerisinde:

Bu ev eski değil;
Bir muz gibi soyulmuş kabuğundan,
Bırakıvermiş hâtıraları eşyâlar...

Gibi müzikal mısralar bulunan şiir hakkında ne sayın Necdet Evliyagil'in, ve ne de sayın M. Sunullah Arisoy'un fikirleri üzerinde duracağım. sadece İbrahim Minnetoğlu'nun şiirleriyle bazı özelliklerini belirtmeye çalışacağım. Neticeyi de çok sayın okuyuculara bırakıyorum.

1944 Senesinde Çumra Ovası'nı geçerken ilk şiirini yazan İbrahim Minnetoğlu, uzun bir hazırlık devresinden sonra Edebiyat Âlemine karıştı. Ancak dört yıl gibi çok kısa bir zamanda, ondan çok güzel denilebilecek şiirler okumaya başladık. Zamanın kısalığı ve eserlerinin buna binaen mümtaziyeti!.

Devletlerin hayatında olduğu gibi; insan hayatında da zamanın bağışlayıcı hususiyeti inkâr edilemez. Onun kısa bir zamanda geniş ufuklara açılması, onu okuyanları elbette düşündürürde pek tabii olarak karşısındakilerin de bazı samimi hükümlerine şahit olur.

Necdet Evliyagil, İbrahim Minnetoğlu hakkında:

(Fakat peşisıra kaçacak şairler arasına Orhan Veli, Melih Cevdet,

Salâh Bîrsel gibi büyük şairler maalesef katılamıyacaklar. Zira onlar okuyucularını fırsat buldu-
ca, katıla katıla güldürüyorlar.) demektedir.

Elimi viedanıma koydum da şöyle kendimi yokladım. İçimden bir ses geldi. Viedanımdan gelen ses.. Evet sayın okuyucularım, içimden gelen bu sese uymak mecburiyetinde kaldım. Çünkü, samimi bir seslenişti bu.. Merak etmeyiniz. Ben bu sesle Necdet Evliyagil'e hak verdim.

Minnetoğlunun:

LUTFET

Mehmet Akif'in Büyük Ruhuna Saygılarımla

Sen Melmetçik hangi madenden yapılmışsın böyle?
Neden dayanıklı değil senin kadar;
Tunc, demir, çelik gel ihtiyar tarihe söyle!
Seni anlatmak için bir kelime bul,
Yine sen ona bir şey söyle!
Tabiatın boralardan niçin üstünsün?
Neden kulak asıyorsun kara, sele,
Topa, tanka, tayyareye:
Gel cevherini ver alimlere,
Bir silah yapsınlar harbi durdurmak için sende,
Gel bir siper yapalım harbe karşı;
O tuncdan üstün, o çelikten sağlam bedenden
Sen çift sürerken mütevekkil,
Sen duvar örerken Sinan,
Sen nöbet beklerken heybetli,
Sen savaşta Yavuz gibi atak, Kemal gibi diksin
Sen severken Fuzuli,
Düşünürken İbni Sina
Ve sen dövüşürken sadece MEHMETÇİESİN
Söyle lutfet ihtiyar tarihe söyle,
Bir kelime bul, kendini yine sen ona söyle!

(Yedigün Şairleri Antolojisi)

Bu Toprak Çocuğuna

Topraktan geldin,
Toprağa gideceksin de;
Neden bulutları istersin?
Niçin dağ başının hasreti var içinde?
Dalları ürperten rüzgâra binip,
Diyar diyar dolaşmak,
Bulutları avucunun kadehinden içmek istersin
— Abı Hayat! diye.
Bir köyde doğdun,
Bir şehir seni büyüttü
Niçin kâinatta kocaman arzun var?..

(Yedigün Şairleri Antolojisi)

KALDI

- Nurettin Başaran'a -

Elimde maziden bir demet şiir
İçimi oyan ses, bir yorgun nehir
Yaralı gönlümde sefalet kaldı.

Gece dem çektiğim yemyeşil dallar
Yâri beklediğim o تنها yollar
Şimdi gözlerimde hayâlet kaldı.

Hislerim döküldü tel duvağına
Muamma güzelin al yanağına
Vurduğum damgalar muhallet kaldı.

Bahri ULAS

Şiirlerinde gerçekten, asırlardan beri bu toprağa bağlı olan Ata mirası duy-
uş, düşünüş ve yaşayış zenginliği var
Büyük ruh zenginliği dejenere olmadan
yeni kalıplar içinde, çağıl çağıl çağıl-
damaktadır. Bundan böyle Minnetoğlu
duyan, düşünen ve yaşayan bir şairdir.
Çelikleşen damarındaki asil kanda,
Atalarının ölmez leventliği var.

Bağlıyım bu toprağa,
Bir çınar gibi;
Beş bin yerimden...

Yukarıya kaydettiğim şiirlerin ben-
zerini — Çok isterdim. Maalesef nasip
olmadı. Ne Orhan Veli'de, ne Melih
Cevdet'te ve ne de Salâh Bîrsel'de oku-
yabildim. - Sayın okuyucularım bu söz-
lerimde en ufak bir riya varsa, deyi-
yiniz ki: - siz yalan söylüyorsunuz! -
Hayır okuyamadım.. Çünkü, İbrahim
Minnetoğlu:

Çanakkale'de, Sakarya'da, İnönü'nde
Siyah bulutlar yırtıldı perde perde
Çünkü İSTİKLÂL için,
VURUŞUYORDU MEHMET SİPERDE

Gibi gerçek duyuşlarla şiir söyle-
yebilen bir şairdir. İşte onun için,
Sayın Necdet Evliyagil yerden göğe
kadar haklıdır...

Varlık'da Melih Cevdet, Son Saat
Gazetesinde (Garip Bir Antoloji)
adlı makalenin mümtaz münekkidi,
Haftalık'ta yazısını okuyamadığım
meçhul şahsiyet ve buna benzer bir
çokları.. Bizi zaman zaman vurmak
istemişler. Ve fakat ne yazık ki mu-
vaffak olamamışlardır. Behçet Necati-
gil de, Eminönü Halkevindeki konu-
masında: (Magazin Şairleri!) diye
biraz da dökünaklı bir lisan kullandı.
Ama okunan örneklerin mümtaziyetini
sezinlemekte gecikmedik!..

Bizim dâvamız; günün, ayın, yılın
dâvası değil.. Dâvamız; bu toprağa
bağlı kalanların, bu milleti sevenlerin
dâvasıdır. İşte bunun içindir ki, İbra-
him Minnetoğlu üzerinde durmak iste-
dim. Bazılarının dediği gibi yeni şiir
aleyhinde olsaydım; Minnetoğlunu da
sevmiyecektim. Çünkü o da serbest naz-
ma baş vurur. Onun bir çok ölçülü
şiirleri olduğu gibi Serbes şiirleri de
vardır. Fakat sırası gelmişken söyli-
yeyim ki, yenilik; ne Vezinde ve ne de
Kafiyededir. Yenilik ruhta, yenilik
esas örgüdedir. Kafiyeler hücumu, mıs-
ralar kesintilere uğrarsa yeni şiir mi
meydana gelir?.. Hayır!..

Sayın Dr. Mehmet Kaplan'ın isa-
betle söylediği gibi:

(Bir insanı şiir dâvası güden-
ler var. Meramlarını neşriyle an-
lattıkları zaman esaslı, yüksek bir
iş gördükleri zannını uyandırıyor-
lar. H a m i y e t herkesi coşturur.
Merhamet hislerimize dokunulduğu
vakit hemen ateşe atılırız. Onlarda
bu zaâftan faydalananıyorlar. Fakat
şiirlerine baktığımız zaman hayâl
sukutuna uğruyoruz. Sonsuz bir
iptidallik içinde birbirini taklit ve
klîşeleşme!. Öyle ki bu şiirlerin
bir reçetesi bile yapılabilir:

(Büyük Türk Destanı: Oğuzlama!) dan (*)

OĞUZ HAN ÜSTÜNE DUA

Esenliği dilenecek
Başı olsun, Göktanrımız!

Torunlara erdirecek
Yaşı olsun, Göktanrımız!

Yoksullara yedirecek
Aşı olsun, Göktanrımız!

Düşmanlarca öğülecek
İşi olsun, Göktanrımız!

Dar gününde koruyacak
Eşi olsun, Göktanrımız!

İyiliğe yorulucak
Düşü olsun, Göktanrımız!

Basri GOCUL

(*) Dil Kurumu tarafından mükâfat-
landırılan on bin mısralık gayrimatbu epo-
pedir.

Bir kaşık sokak, bir kaşık mer-
hamet, bir yalın ayak ve sefalet
bunları çözümlük bir ifade içine ko-
yunuz, karıştırınız ve sıcağı sıca-
ğına içiniz. Bunun çok şifalı olduğu
şu hasta cemiyeti; hatta bütün in-
sanlığı iyi edeceği söyleniyor..)

" Zeytin Dahı Sayı: 1 "

Fakat Minnetoğlunda, bu toprağın
öz aşinalığını yine çok âsil duygular
içinde görüyor ürperiyoruz.

Topraktan geldin, toprağa döneceksin
Lâyemutluk uzviyeti olanların değil;
O yaratının bir hasletidir!..

Sen ruhunu aldığın yere,
Bedenini toprağa verececeksin!..

Ve yine onda asırlardan beri süre-
gelmekte olan bir aşk anlayışı bir
gönlül çırpınışı var:

Söndürme lâmbayı sevgilim,
Açma perdeleri..
Gözlerinde başladı rüyam

Tadılmamış iklimler içinden,
Görülmemiş âlemlere uzadı.
Açma perdeleri sevgilim
Açma perdeleri, devam etsin rüyamızı!
Ben bir karışık boyu,
Pekte şehane olmayan huyu;
Bir insanım gerçeğin aynasında...
Ört gerçeğin üstünü
Ben Peri Padişahının Oğlu,
Sen Kafdağının Sultanı..
.....
Açma perdeleri sevgilim...
Devam etsin rüyamızı!.

Yine başka bir şiirinde:

Islak bir yaprak kadar yeşil gözlerini
- Bir ceylan gözüne - benzetemedim,
Kadınım, saf iklimler içinde;
Gül bahçelerinde:
- Selvi boylum, kiraz dudaklım - diyemedim
- Canımın canı efendim - gelecek baharı bekliyelim

Gibi samimi ve sıcak söyleyişleri
bizi iki asır öncesine, ta Nedim'e gö-
türmektedir. Onu sadece duyan, düşü-
nen değil bu VATAN dertleriyle
de kaynaşan bir şair olarak görüyoruz.

Köy meydanı, kahve, mescit, minare
Gök hayret içinde bakıyor yere
Değişen herşeye karşılık burda;
Aynı şeyi görmüş bütün şecere:
Köy meydanı, kahve, mescit minare!

Çağdaşları arasında ayrı bir husu-
siyet kazanan İbrahim Minnetoğlu,
şüphesiz bir değerdedir... Onun ideâliz-
mi gerçektir. Ne doğru ve ne manâlı
söylüyor:

Üstümüze örtülmüş gök kubbeyi
Düşüncemize dar görürüz!..
- DEDE - nin bestesinde muazzam şarkılar söyledik
Münir'e yine büyük şarkılar söyleriz...
SINAN'ın bahçesinde çınarlar;
Söylersiz asırların türküsünü
Bunun için küçümseriz:
- ŞİŞEDE BALIK OLMAK - ülküsünü!

Ölçüden ziyade, deyiş'e ehemmiyet
veren İbrahim Minnetoğlu'nun yazıla-
rındaki esas malzemeyi üç katagoride
toplayabiliriz.

VECİZELER

Tam ahlâklı insanlar, tam sıhhatli
insanlara benzerler. Kolay kolay yenil-
mezler.

Bakışlariyle ağlayan bir göz; yaşlı
bir gözden daha müessirdir.

Beş cahil dost yerine bir âlim dost
edinmek evlâdır.

Okumanın zevkini alan bir kimse
için, bütün eğlenceler gölgede kalır.

Ehli olmadığı bir işi tenkide kalkı-
şan insan, kupkuru tastik edendir.

Ümit bir cam gibi nazik, bir taş
kadar katıdır.

Gönülün çektiği yükü dünyada hiç
bir nakliye çekemez.

Fazla ATABEK

1 - Hamaset

2 - Cemiyet

3 - Senbolik his ve hayâl

İbrahim Minnetoğlu hakkında söy-
liyeceklerim bu kadarla tamamlanmaz.
Ondan daha çok misallerle bahsetmek
isterdim.. Fakat bu daracık yerde im-
kân yoktur.

İbrahim Minnetoğlunun bir hususi-
yeti de; çok seyyehat etmesi ve yurdun
her köşesini yakından tanıması ve
memleketini, gösteriş yapmadan sami-
mi olarak sevmesidir. Onu geçen her
zamanla daha çok beğeneceğimize emin
olarak gelecek zamanları bekliyelim.

NOT:

Arkadaşımız Abdullah Rıza Ergüven,
bu sayıdan itibaren (Tahliil Ve Tenkit) ismi
altında bir yazı serisine başlamıştır. Her sayıda bir
yazısını okuyuculara sunacağız.

19 Mayıs

Hür insana dair incelemeler :

Önce Ahlâk !

İktisadi buhranın manevi çöküşler,
yıkılışlar doğurduğu bellidir. Yalnız
bu gerçek düstur bir netice olarak ele
alınırsa doğrudur. Hiç bir zaman bu
neticeyi bir başlangıç sayamayız. İkti-
sadi sarsıntılar bir cemiyetin ahlâk
yapısında derin, korkunç, uçurumlar
açabilir. Lâkin ilk sebep muhakkak
ki iktisadi değildir. Önce o cemiyette
ahlâki buhran iktisadi buhranı doğur-
muş ve bu kere iktisadi buhran bu acı
yaraları deşmiştir.

Bu gerçeğin tek sadık şahidi Ta-
rihtir. Onu dinlersek hükmümüzü sağ-
lamca verebiliriz. Maddî oluşlar ahlâkî
oluşların ötesinde gelir!

Su halde iktisadi bozuklukları dü-
zeltmek mi istiyoruz ? Önce ahlâkî
düzeni sağlamalıyız. Çünkü iktisadi
bozuklukları doğuran ahlâktan yapılan
feragatlardır. Ahlâktan vaz geçmiyelim
bakınız insan cemiyetlerinin hayatı
nasıl bahar misali olacaktır.

Çıkar yol . . .

İnsanlığı için için yiyip bitiren, ke-
miren o görünmez, korkunç kurdun
Ahlaktan uzaklaşma olduğuna inan-
mazsak insanların fert, aile, millet
olarak ve nihayet milletler olarak mut-
luluğa erişemeyeceklerini kabul etmek
zorunda kalırız.

Bu çok acı, korkunç sonuçtan kur-
tulmanın tek çıkar yolu hiç şüphe yok
ki her insanın nefisini temizlemesi,
içindeki kötülükleri silip süpürmesi,
tutup kökünden atabilmesidir.

Yüzyıllar boyunca bu pek zor işin

Celal Çumralı

gerçekleşememiş olmasından asla yıl-
mamak lâzımdır.

Ferdi kurtarmak; ergeç aileyi, mil-
leti ve insanlığı kurtarmak demektir.
Onun için kö'ü insan tipi üzerinde
durmanın bir Yurt işi, bir Millet da-
vası, bir Ahlâk ülküsü olduğuna inan-
dığımızı açıkca belirtmek isteriz.

Hukuk bilgisi . . .

İnsanoğlu doğumundan önce, ölü-
münden sonrasına kadar hayatının her
safhasında hukukla karşı karşıya, baş-
başa, iç içedir. İnsan cemiyetleri bir
insan ömründen daha uzun bir yaşa
malikseler bu imkânı hukuka borçlu-
durlar . . Hukuk insanlara ve cemi-
yetlere yaşamak imkânlarını, şekilleri-
ni, yollarını gösteren sönmez bir ışıktır.
İnsanlık ancak bu ışıqla medeni-
yete doğru yollanmaktadır. Bununla
beraber hukuk çok geniş ve derin bir
ilimdir, her vatandaş bu ilmi bütün
incelikleriyle öğrenmesine belki zaman
noktasından fırsat bulamaz. Fakat ha-
yatını ilgilendiren işleri, gayeleri ba-
kımından hukuk esaslarını çok açık
ve kesin olarak bilmesi bu gün önüne
geçilmez bir medenî ihtiyaçtır.

Vatandaşlara gayet sade ve basit
şekilde hukuk öğretmek için Halkev-
lerimizde (Hukuk dersleri) verilebilir.
Gazetelerimizde (hukuk bilgisi) sütünü
açabilir. Radyomuz sürekli ve sistemli
bir tarzda (kanunlarımızı öğrenelim)
saatı açabilir.

Eğer cemiyet uğrunda ve medeni-
yet yolunda yaşamak istiyorsak hu-
kukla dost olmalıyız . .

Niçin Hukuk lazımdır ?

Vatandaşların içinde yaşadıkları cemiyetin kanunlarını hiç olmazsa genel çizgileriyle bilmesi yalnız Hâl için değil bilhassa gelecek için bir kıymettir.

Cemiyetin ne olmak istediğini, ne olabileceğini yaşayan kanunların ruhu açıkça belirtir. Şu halde hukuk bilen insan cemiyeti ileriye götüren makinenin özünü bildiği kadar da nereye gittiğini de sezebilir.

Yaşayan kanunların ana çizgilerini bilmesi ; haklarının, borçlarının, vazifelerinin, ödevlerinin neler olduğunun bilmesi demektir.

Bu bilginin köklü oluşu nispetinde kanun milletin dili ve dileği olmak şerefini kazanabilir.

Böylece kanuni millet ve en son kanuni Devlet doğabilir . . . Kanunları bilmek bir millette demokrasinin kökleşmesine ve gerçekleşmesine ve gelişmesine yarar .

Bayram ve Çocuk

Çocuk geçmişin en tatlı rüyası, günün sevinci, yarının varlığıdır. Çocuk yarın için her şeydir . Onun için son şiirlerimden birinde :

Peygamberden kutludur nazarımda bir çocuk! demekten nefsimi alıkoyamadım. Yine bunun için çocuk deyince hatıra derhal Tebiatta Bahar ve hayatta Bayram gelir! Bahar ve Bayram çocuğu anlatan iki gerçek şiirdir !

Yine bunun için her bayram gözlerimizi sevinç yaşlarıyla dolduran o sevimli, yumuk yumuk yavruların du-

KOŞMA

Bir güzele gönül verdim
Sevsede bir sevmesede
Kalbimi önüne serdim
Alsada bir almasada

Gördüm ben o, fidan boyu
Aydır yüzü zülfü koyu
Bilmem acap nasıl huyu?
Sorsamda bir sormasamda

Bunca gezdim diyar diyar
Ben görmedim böyle bir yâr
Elbet gülde bulunur hâr
Olsada bir olmasada

NECDET der ki âşığım ben
Aşk yolundan erken erken
Gidenler hep dönerlerken
Dönsemde bir donmesemde

N. O. YERSEL

ru, saf, pak yüzleri değil midir ?
Yine bunun için çocuğu olmayan
bir kadının derdini ifadeye çalışırken :

Şu geniş bahçede benim bahtıma
Meyvasız bir ağaç olmak mı düştü ?

demıştim . . . Gerçektende öyledir :
Çocuk cemiyet bahçesinin en olgun
meyvasıdır ! Yalnız en olgun bir mey-
vası olabilmesi içinde her şeyden ön-
ce cemiyetin olgunlaşması, çocuğa me-
deni değerini vermesi, çocuk uğruna
bütün imkânlarını seferber etmesi la-
zımdır. Yoksa bu meyva ham ve bu-
ruk kalmaya mahkûmdur. Bu hamlığın
ve burukluğun af edilmez günahıda
cemiyetin omuzlarındadır !

Sahibi ve Yazı işlerini fiilen idare eden : **Nurettin Atasoygil**

Basıldığı yer : Samsu - Matbaası

Samsun Matbaası

Gazi caddesi Kaptanağa sokak No. 15 A.
**Yeniden tanzim ve tesis edilerek serbest
olarak Çalışmağa başlamıştır.**

*Defter, Cetvel, Fatura, Çek, makbuz, Kâğıt
ve zaf başlıkları, düğün davetiyeleri, Kart
vizit ve Her nevi ticarî, resmî evrak süratle
tab edilir.*

**Herhangi bir işiniz için 323 numaraya
telefon ediniz.**

Saadet Yolları

Yazan : **Cemil Sena Ongun**

Satış yeri : Tefeyyüz Kitap evi

Fiatı 2 liradır .

Sayın üstat Cemil Sena Ongun'un bu şaheserini
okuyucularımıza tavsiye ederiz.

B Ü Y Ü

Gençlik, gönül, aşk, ümit şiirleri.
Celâl Çumralı'nın bu güzel eserini muhakkak
okuyunuz. **Fi : 75 kuruş**

Nar Bahçesi

Yazan : **Âdem Gürçağlıyan**

En güzel şiirleri ihtiva eden bu [eseri okuyucularımıza
tavsiye ederiz. Satış yeri Mektepliler Pazarı Samsun

Fiyatı 100 kuruştur.

Kırk dalganın Suyu ve Kırk Çakıl

Celâl Çumralı bu eserinde en güzel yurt hikâyelerini
toplamıştır. **Fi: 1 Liradır.**

Sessiz Yollar

Genç Şairimiz M. İsa Karaca'nın kaleminden çıkmış olan
bu kitap, gençlik hislerinin bir senbolüdür.
Satış yeri: Güven Kitabevi. **Fi: 25 Kurur.**

30 Kuruş